

Hytaýyň hususy kosmos senagatynyň uly maksatlary häzirki wagtda dünýä awiasiýa we kosmos pudagynda iň köp ara alnyp maslahatlaşylýan temalaryň birine öwrüldi. Takmynan on ýyl mundan ozal Hytaýyň ýolbaşçysy Si Szinpin ýurduň “kosmos güýji” bolmagyny arzuw edýändigini aýdypdy. Şondan bäri Hytaý diňe bir döwlet programmalary arkaly däl, eýsem güýçli ösýän hususy kosmos sektory arkaly hem dünýäniň ünsüni özüne çekýär. Marsda ýörite ulag goýmak, Ýeriň töwereginde işleýän iki kosmos stansiýasynyň birini gurmak — bularyň hemmesi diňe başlangyç boldy.

Indi bolsa Hytaýyň hususy kosmos kompaniýalary has-da uly maksatlara gönükdirýär. Ilkinji gezek raketanyň birinji basgançagyny üstünlikli gaýtadan dikeltmek — olaryň iň möhüm tehniki maksady. Bu ädim diňe bir tehnologiýa üstünlik däl, eýsem uçuş çykadjylaryny ep-esli azaldyp, SpaceX ýaly halkara bäsdeşler bilen deňeşdirilende täze mümkinçilikleriň gapysyny açýar.

Gaýtadan ulanylýan raketalar: Hytaýyň nobatdaky ägirt uly ädimi

Hytaýyň birnäçe hususy kompaniýasy — aýratyn-da iSpace, LandSpace, Galactic Energy — häzirki wagtda gaýtadan ulanylýan raketa tehnologiýalary boýunça synag uçuşlaryny geçirýär. Bu tehnologiýa üstünlikli ornaşdyrylsa:

- uçuş çykadjylary 60-80% aralygynda azalyp biler,
- uçuşlaryň ýygylýgy artar,
- halkara müşderiler üçin Hytaýyň hyzmatlary has elýeterli bolar,
- Hytaýyň kosmos bazary global bäsleşikde täze derejä çykýar.

Bu ösüş Hytaýyň hususy kosmos pudagynyň diňe bir içerki däl, eýsem halkara bazarlara hem çykmak niýetini görkezýär.

Täze hususy uçurylyş meýdançalary: Täze kosmos döwrüniň infrastruktury

Ýakyn ýyllarda Hytaýda birnäçe täze hususy uçurylyş meýdançasyny ulanyşa berler. Bu meýdançalar döwlet kosmodromlaryna garaşlylygy azaltmak üçin döredilýär. Täze launchpadler:

- hususy kompaniýalara öz uçuş tertibini meýilleşdirmäge mümkinçilik berýär,
- uçuşlaryň ýygylgyny artdyrýar,
- halkara müşderiler üçin hyzmatlary çaltlaşdyrýar,
- Hytaýyň kosmos infrastrukturasyny giňeldýär.

Bu meýdançalar Hytaýyň kosmos senagatynyň täze tapgyra geçýändigini görkezýär.

Satelit megazawodlar: Global bazar üçin köpçülikleýin önümçilik

Hytaýyň täze satelit zawodlary ýylda ýüzlerçe, hatda münlerçe kiçi we orta ölçegli satelit öndürmäge taýýarlanýar. Bu zawodlar:

- internet ulgamlary üçin giň zolakly satelit ulgamlaryny döretmäge,
- navigasiýa we geolokasiýa hyzmatlaryny giňeltmäge,
- meteorologiýa we gözegçilik ulgamlaryny güýçlendirmäge,
- halkara müşderilere hyzmat etmäge mümkinçilik berýär.

Bu önümçilik kuwwaty Hytaýyň Starlink ýaly ägirt uly satelit ulgamlaryna bäsdeşlik etmäge taýýarlanýandygyny görkezýär.

Döwlet goldawynyň güýçlenmegi: Täze döwlet edarasy

Hytaýyň hökümeti täze döredilen döwlet edarasy arkaly hususy kosmos kompaniýalaryna has köp serişdeleri, ýeňillikleri we tehniki goldawy gönükdirýär. Bu goldaw:

- täze tehnologiýalaryň ösüşini çaltlaşdyrýar,
- halkara hyzmatdaşlygyny giňeldýär,
- hususy kompaniýalaryň maliýe durnuklylygyny güýçlendirýär,
- Hytaýyň kosmos strategiýasyny bitewi görnüşde utgaşdyrýar.

Bu çäreler Hytaýyň kosmos pudagyny diňe bir ykdysady taýdan däl, eýsem syýasy taýdan hem möhüm strategiki ugra öwürýär.

Global kosmos bäsleşiginde täze bap

Netijede, Hytaýyň hususy kosmos senagatynyň uly maksatlary diňe bir tehnologiýa ösüşi däl — olar dünýäniň kosmos bazarynda güýç deňagramlylygynyň üýtgemegine sebäp bolup

biler. Gaýtadan ulanylýan raketalar, täze launchpadler, satelit megazawodlar we döwlet goldawynyň artmagy Hytaýyň kosmos pudagyny täze derejä çykarmaga taýýar edýär.

[Geljek on ýyl Hytaýyň hususy kosmos kompaniýalarynyň global arenada nähili täsir döredýändigini görkezjek möhüm döwür bolar.](#)